

Pihtipudas 2022

Leppäkankaan tuulivoimapuiston arkeologinen inventointi

H.-P. Schulz 23.12.2022

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIA**PALVELU**

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Pyhännän Pilpankankaan tuulivoimapuiston hankealueella. Alue sijaitsee Pihtiputaan keskustaajamasta n. 13,5–18 km koilliseen kunnan koillisosassa Pihtiputaan ja Pyhjäjärven rajalla. Hankealueen pinta-ala on noin 3365 ha ja sinne on suunniteltu enintään 30 tuulivoimalaa.

Työn tilaajat ovat Tuulikolmio Oy sekä Sitowise Oy. Maastotyön tekivät FM/MA Hans-Peter Schulz ja FM Stephan Schulz (Gis-sovellukset maastossa) 26.-28.10.2022 yht. 5,5 henkilötyöpäivää.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnetaan ennestään viisi muinaisjäännöstä, Korpisuonmäki 1 viljelyröykkiöt (mahdollinen mj, tunnus 1000004786), Korpisuonmäki 2 hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000004787), Elämäjärvi Leppilampi hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000002124), Leppäkangas pyyntikuopparyhmä (mj-tunnus 601010088) ja Elämäjärvi Lamminmäki, kaskiröykkiöt (mj-tunnus 1000002124). Hankealueen itäpuolella Pyhjäjärvellä, aivan kunnanrajan tuntumassa on kvartsilouhos (tunnus 1000013435) ja useita tervahautoja, jotka jätettiin inventoinnin ulkopuolelle.

Inventoinnissa 2022 hankealueelta löytyi 14 uutta muinaisjäännöskohdetta: 12 tervahautaa, 1 pystymiiluryhmä, 1 kaskiröykkiö- ja pystymiiluryhmä, sekä 1 muu kulttuuriperintökohde, maakellari.

Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta muinaisjäännös- ja muihin kulttuuriperintökohteisiin tämän hetken layoutin mukaan. Kohteet on kuitenkin otettava huomioon huoltoteiden ja maakaapeloinnin suunnittelussa.

Sisällysluettelo

1. Perustiedot.....	2
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	3
2.1. Esiselvitys.....	5
2.2. Maastoinventointimenetelmät.....	5
3. Maisema, topografia ja geologia.....	5
3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset.....	7
4. Alueen maankäytön historiaa.....	12
5. Tulokset.....	14
6. Kohdehakemisto.....	16
7. Kohdekuvaukset.....	17
8. Aineistoluettelo.....	45

1. Perustiedot

Inventointialue: Leppäkankaan tuulivoimapuisto sijaitsee Pihtiputaan keskustaajamasta n. 13,5 – 18 km koilliseen kunnan koillisosassa Pihtiputaan ja Pyhäjärven rajalla. Alueen pinta-ala on noin 3365 ha ja sinne on suunniteltu enintään 30 tuulivoimalaa.

Tilaajat: Tuulikolmio Oy sekä Sitowise Oy

Hankeomistaja: Tuulikolmio Oy

Inventoinnin laji: osainventointi

Kenttätöaika: 26.-28.10.2022 yht. 5,5 henkilötyöpäivää.

Karttanumerot: TM35-lehtijako: P4423L, P4423R, P4424L, P4424R

Korkeus: n. 127–182 m mpy

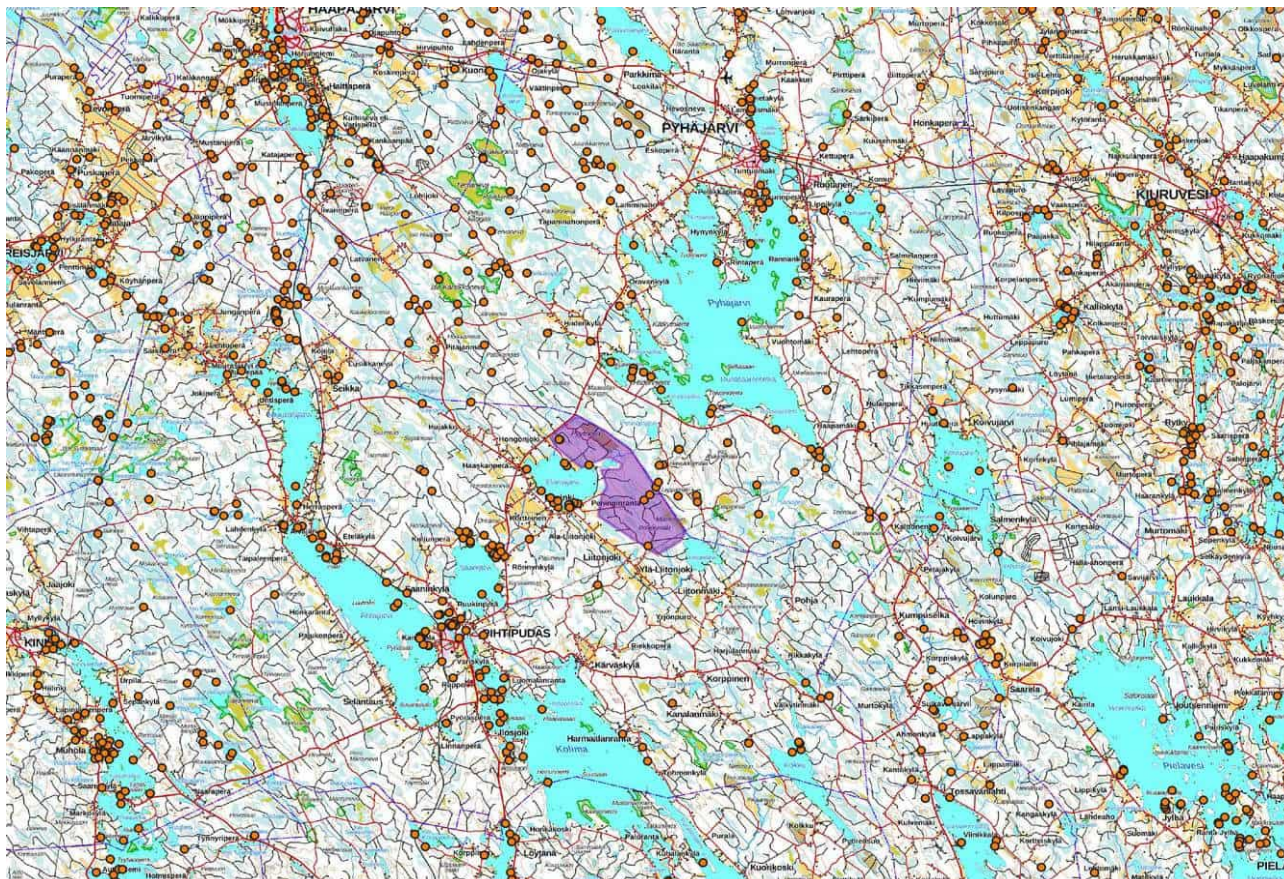
Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto ja Keski-Suomen museo (digitaalinen kopio)

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Aiemmat tutkimukset: 2003 Miikka Kumpulainen, tarkastus
2005 Miikka Kumpulainen inventointi (täydennysinventointi Pihtipudas, Viitasaari)
2021 Soisalo & Sepänmaa inventointi (Pyhäjärvi Leppämäki tuulivoima-hanke)

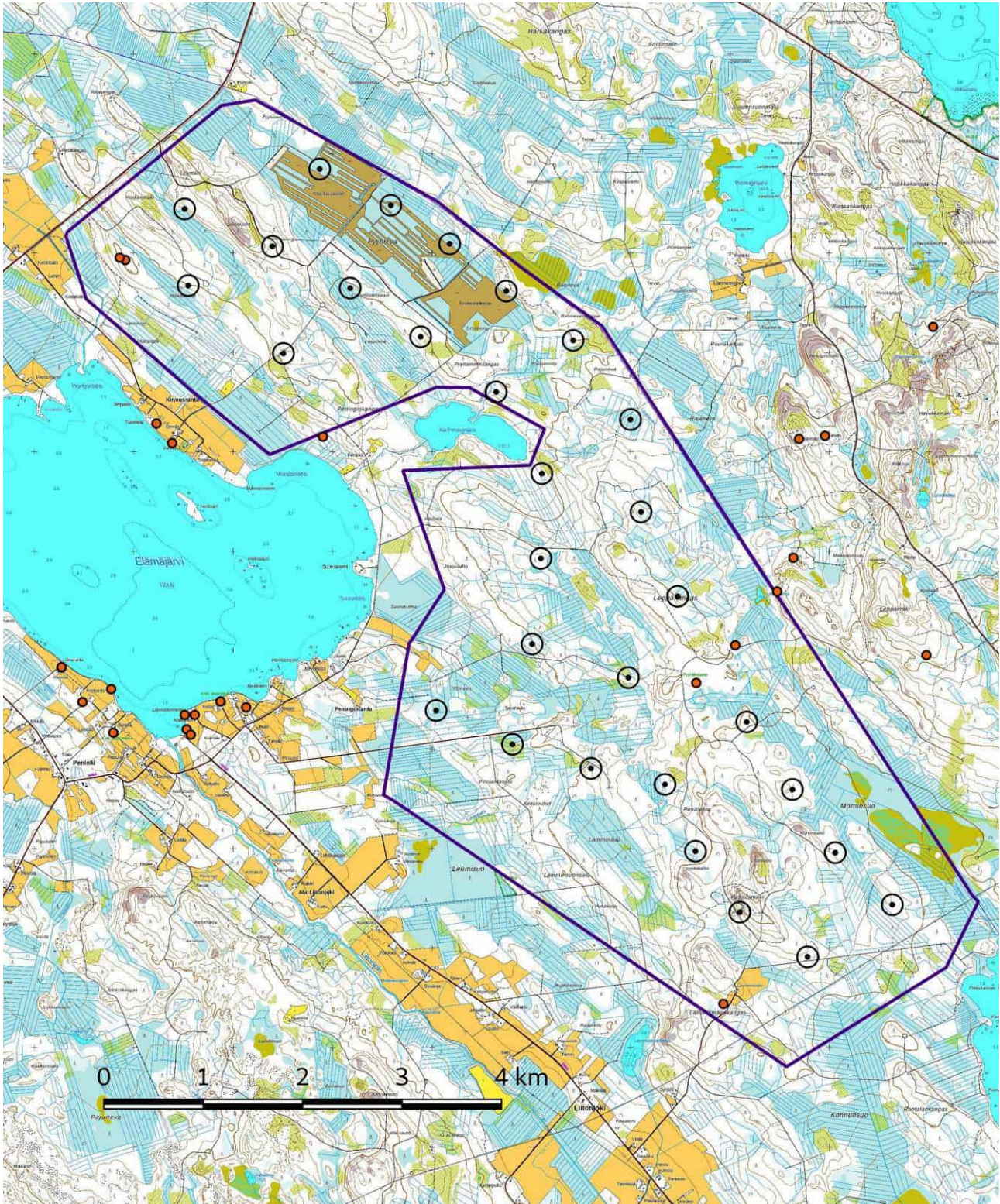

Kartta 1. Hankealue on merkitty vaaleanviolettinä. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet oransseina pisteinä. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 12/2022.

2. Lähtökohdat ja menetelmät

Tuulikolmio Oy suunnittelee Pihtipudalle tuulivoimapuistoa. Pihtiputaan Leppäkankaan tuulivoimapuisto sijaitsee Pihtiputaan keskustaajamasta n. 13,5–18 km koilliseen kunnan koillisosassa Pihtiputaan ja Pyhäjärven rajalla. Hankealueen pinta-ala on noin 3365 ha ja sinne on suunniteltu enintään 30 tuulivoimalaa.

Kartta 2. Hankealueen raja violettina, voimalapaikat mustina ympyröinä. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet oransseina pisteinä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 12/2022.

Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnetaan ennestään viisi muinaisjäännöstä, Korpisuonmäki 1 viljelyröykkiöt (mahdollinen mj, tunnus 1000004786), Korpisuonmäki 2 hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000004787), Elämäjärvi Leppilampi hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000002124), Leppäkangas pyyntikuopparyhmä (mj-tunnus 601010088) ja Elämäjärvi Lamminmäki, kaskiröykkiöt (mj-tunnus 1000002124). Hankealueen itäpuolella Pyhäjärvellä, aivan kunnanrajan tuntumassa on kvartsilouhos (tunnus 1000013435) ja useita tervahau-toja, jotka jätettiin inventoinnin ulkopuolelle.

Kartta 3. Hankealue, ortokuva. Hankealueen raja violettina, voimalapaikat mustina ympyröinä. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet oransseina pisteinä. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 12/2022.

2.1. Esiselvitys

Arkeologisen potentiaalin arviointi perustuu eri aineistoihin, joiden avulla asemointiin nykyiselle karttapohjalle tunnetut ja mahdolliset uudet muinaisjäännökset sekä muut ihmisen aikaansaamat pois käytöstä jääneet rakenteet ja niiden sijainnille potentiaalisia maaston kohtia. Keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineisto ja Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämä digitaalinen tietokanta. Kirjallisuuden ja vanhimman karttamateriaalin avulla on pyritty selvittämään alueella sijaitsevat pois käytöstä jääneet yli 100 vuotta vanhat asutus- ja elinkeinohistorialliset kohteet. Vanhin aluetta kuvaava tarkempi karttamateriaali ovat vuoden 1848 pitäjänkartat; vanhimmat peruskartat ovat vuodelta 1964.

2.2. Maastoinventointimenetelmät

Tuulivoimapuiston hankealueella tarkastettiin voimalapaikat 200–300 m säteillä, lukuun ottamatta alueita, joissa pintakerros on turvetta. Lisäksi tarkastettiin kaikki kuivat kankaat. Maaperästä johtuen alue tarkastettiin pääosin pintahavainnoimalla, jotkut kohteet kairattiin. Leppäkankaan hiekkaharjanteen länsirinteellä tehtiin yht. 10 koepistoa noin 20 m välein (hiekkatörmän yläpuolelle). Laajat avohakkuihin tehty maanmuokkaukset mahdollistivat mineraalimaapinnan tarkastamisen isolla alueella. Pienemmillä hiekka-alueilla ei tehty koepistoja. Märrät tasaiset rämeet ja suot jätettiin useimmiten tarkemmin katsomatta niiden vähäisen muinaisjäännöspotentiaalin vuoksi. Arkeologiset kulttuuriperintökohteet dokumentoitiin ja valokuvattiin, ja näistä kirjattiin pintahavainnot.

Inventoidut alueet kartalla 5 sivulla 7.

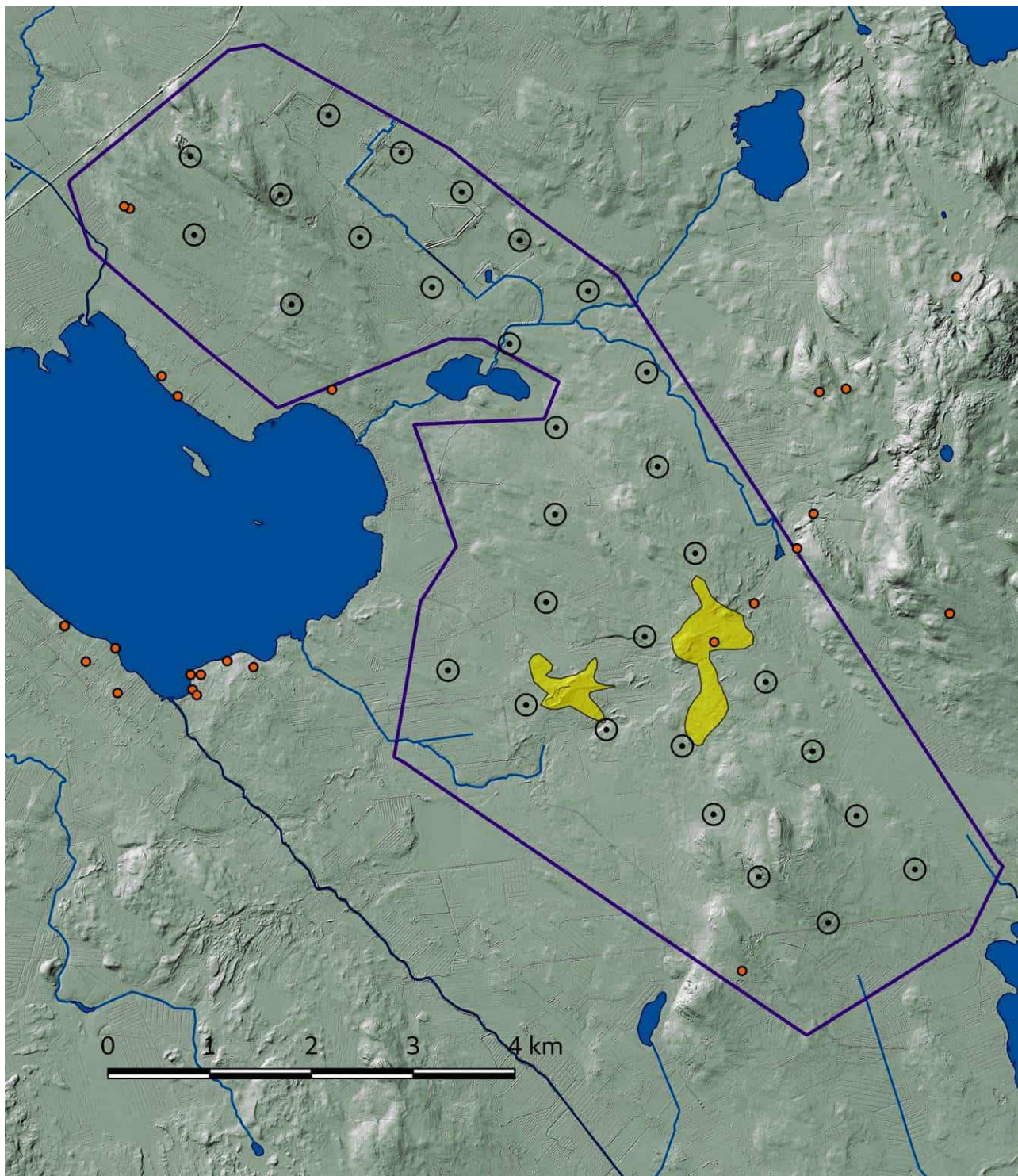
3. Maisema, topografia ja geologia

Hankealue sijaitsee Suomenselän ja Itäisen Järvi-Suomen maisemamaakuntien rajalla korkeustasossa n. 130–180 m mpy.. Alueen korkeimmat kohdat ovat eteläosassa vierekkäin sijaitsevat Pohjoismäki ja Välikallio (molemmat 183 m mpy) joiden rinteet ovat ohuen moreenipatjan peittämiä. Niiden länsipuolella on useita pieniä kalliopaljastumia, ja hankealueen pohjoisosassa on yksi laajempi kallioalue, Ukonkallio. Maaperän maa-lajina on pääosin sekalajitteinen pohjamoreeni tai määrittelemätön heikosti lajittunut sedimentti. Painaumissa on pääosin alle metrin paksuisia turvekerrostumia, ja nykyään rämeet on miltei kaikki ojitettu. Edes osittain luonnontilassa olevia soita on alueella vain yksi, Mörninsuo hankealueen itäreunan kaakkoisosassa.

Hankealue sijoittuu Kymijoen vesistöalueen valumavyöhykkeelle. Vesistöjä on vain vähän, yksi pieni lampi ja muutama pieni puro.

Mannerjäätikkö vetäytyi alueelta noin 10 300 – 10 000 vuotta sitten. Kaakkoispäässä sijaitsevat Pohjoismäen ja Välikallion lakialueet (n. 183 m mpy) olivat juuri ja juuri supra-akvaattista eli vedenkoskematonta aluetta¹, muilta osin hankealue on ollut muinaisen Ancylusjärven peittämänä. Selviä rantakerrostumia ei havaittu.

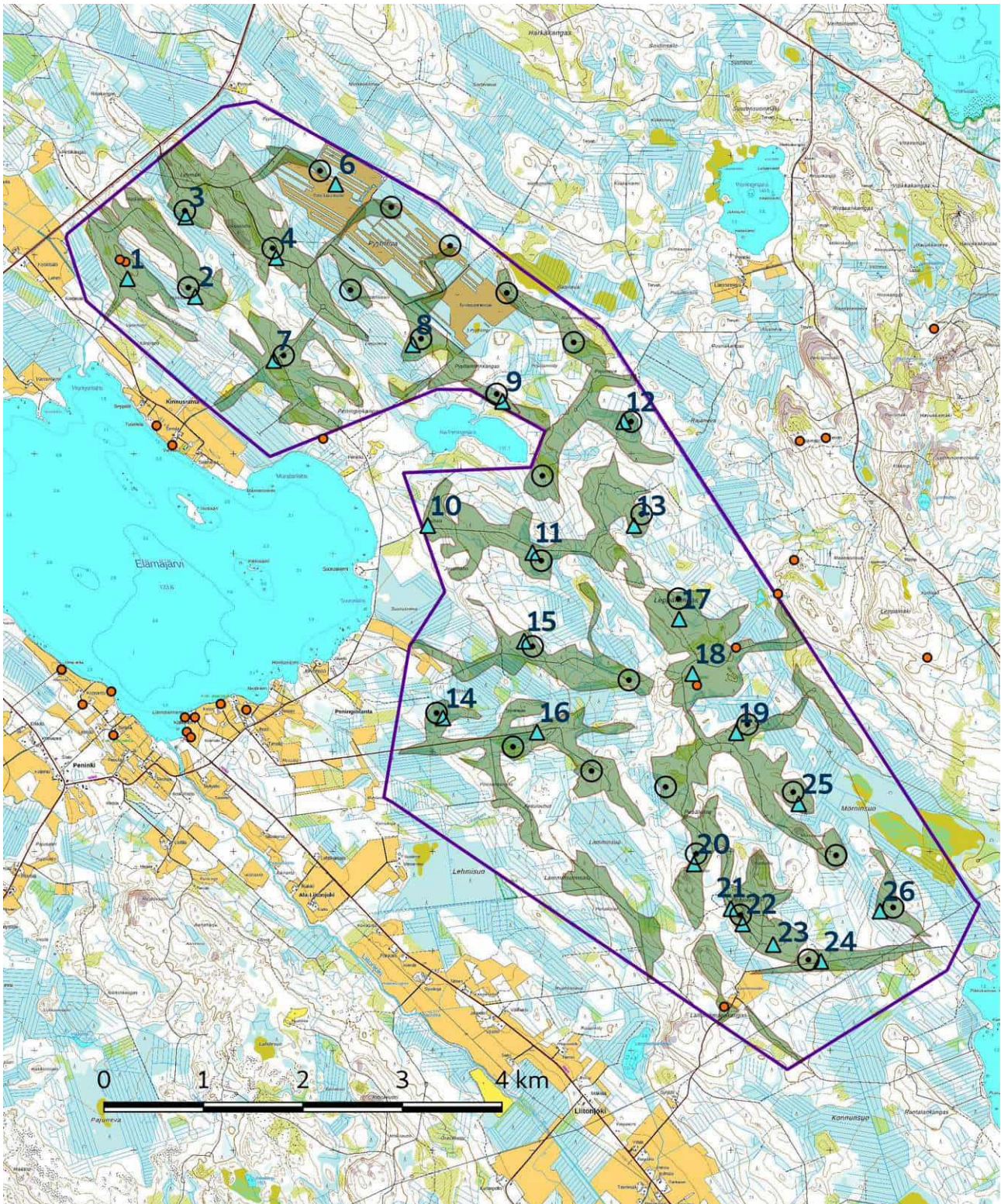
1 Korkein rantaseudulla oli arvioltaan korkeudella 180 m mpy.

Kartta 4. Lidar-aineistoon perustuva korkokuva 2 m DEM. Hankealueen raja violettina, voimalapaikat mustina ympyröinä. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet oransseina pisteinä. Hiekkaharjanteet keltaisina, vesistöt VPD 2. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto, karttapohja 1:20 000, 12/2022.

3.1. Valokuvat ja maastokuvaukset

Kartta 5 . Kuvauspisteet ja inventoidut alueet. Hankealueen raja violetina, voimalapaikat mustina ympyröinä. Muinaisjäännösrekisteriin tallennetut kohteet oransseina pisteinä. Kuvauspisteet 1-26 turkooseina kolmioina, inventoidut alueet vaaleanvihreänä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 12/2022.

Kuva 1. Voimalapaikka Kiviaholla, länteen.

Kuva 2. Voimalapaikka Kiviahon lounaispuolella.

Kuva 3. Vanha metsätie Karkusaarennevalle, lounaaseen.

Kuva 4. Voimalapaikka Kurkisuon pohjoispuolella, etelään.

Kuva 5. Vanha sorakuoppa Suksikankaalla, oikealla pyyntikuoppia.

Kuva 6. Voimalapaikka soraharjanteella Suksinevan lounaispuolella.

Kuva 7. Voimalapaikka Väilirämeen Suopellolla, luoteeseen.

Kuva 8. Vanhanhaudankankaalla oleva laaja hiekkatasanne, jossa mm. pyyntikuoppajono (kohde 3)

Kuva 9. Voimalapaikka Kurkisuon itäpuolella, pohjoiseen.

Kuva 10. Voimalapaikka Ranisuon luoteispuolella, itään.

Kuva 11. Sorakuoppa Vanhanhaudankankaan länsipuolella, kuvattu pohjoiseen.

Kuva 12. Voimalapaikka Uudenhaudankankaan länsipuolella.

Kuva 13. Voimalapaikka Pilpankankaan pohjoisosassa,

Kuva 14. Voimalapaikka Pilpansuolla, länteen

Kuva 15. Hankealueen eteläosa; dronekuva Pilpanjärveltä etelään, korkeus 105 m.

Kuva 16. Pilpanneva; dronekuva luoteeseen, korkeus 95 m.

Kuva 17. Voimalanpaikka metsätien itäpuolella Ketunpesän-Saaren eteläpuolella.

Kuva 18. Voimalapaikka Rajasuon eteläpuolella.

Kuva 19. Soratasanne Pilpankankaan eteläpäässä.

Kuva 20. Metsätie ja voimalapaikka tien varrella Lintuviitalla, kuvattu pohjoiseen.

Kuva 21. Voimalapaikka Sammakonevan pohjoispuolella.

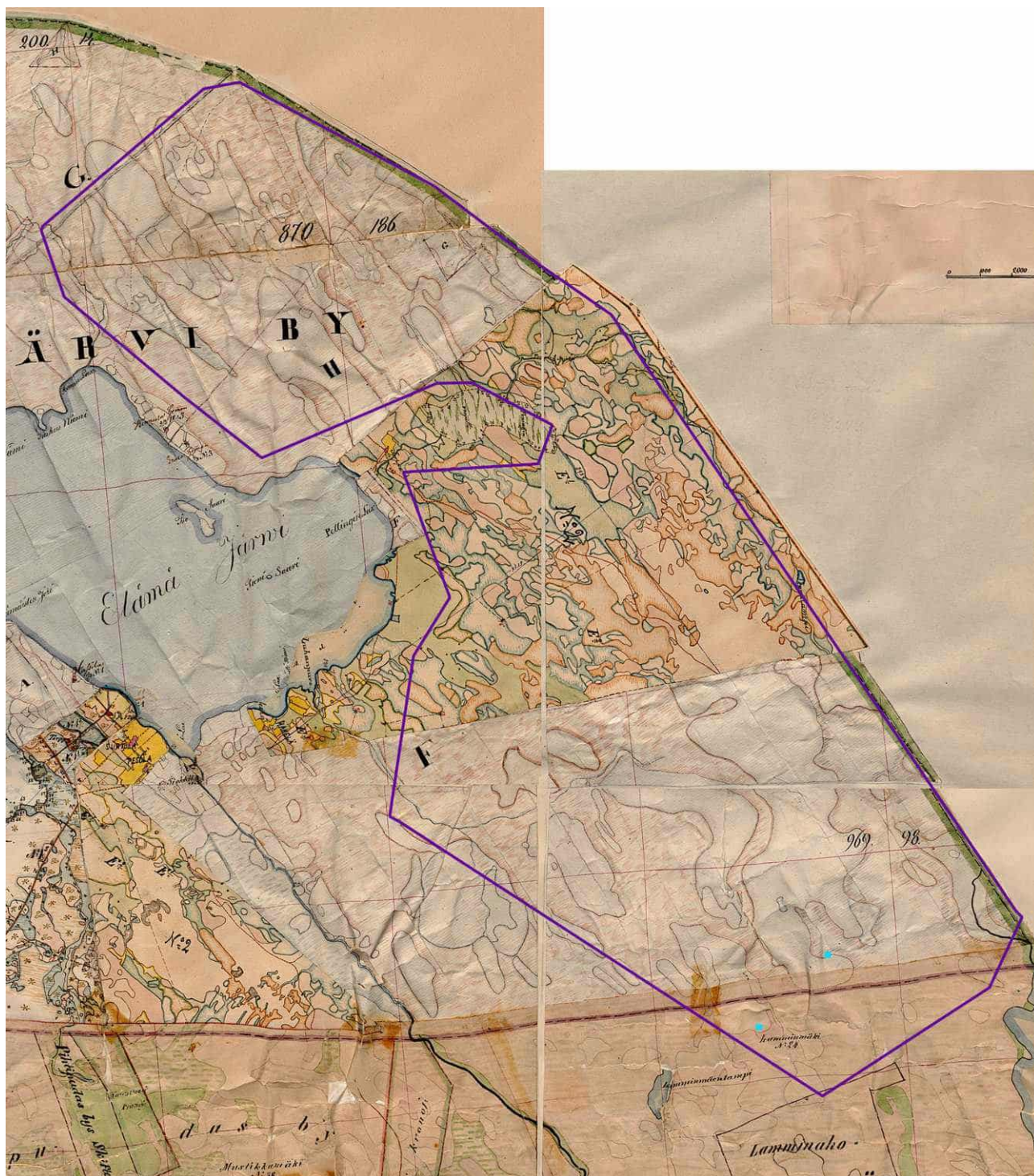
Kuva 22. Voimalapaikka Kuohukankaalla, koilliseen.

4. Alueen maankäytön historiaa

Mannerjäätikö vetäytyi alueelta noin 10 300 – 10 000 vuotta sitten, ja muinaisessa merenrantavaiheessa noin 9000 vuotta sitten asuinpaikkoja olisi voinut olla hiekkaharjanteiden rinteellä. Jälkiä sellaisesta ei kuitenkaan löytynyt. Esihistoriallisella ajanjaksolla on tehty Leppäharjun hiekkatasanteelle pyyntikuoppia (kohde 12), joita ei voitu tarkemmin ajoittaa.

Hankealueella oli 1800-luvun alkupuolelle mennessä perustettu ilmeisesti neljä taloa, joista näkee vielä rakennuksen perustuksia ja/tai viljelyraunioita. Vuoden 1848 pitäjänkartalle on merkitty Lamminmäen talo (kohde 19) ja siitä noin 800 m koilliseen Pohjoismäen alarinteellä sijainnut talo ilman nimeä (kohde 20), Muinaisjäännösrekisterin tiedon mukaan Korpisuonmäen talo (kohde 3) oli perustettu 1700-luvulla, ja saman ikäinen saattaa myös olla Elämäjärvi Leppälammin talo (kohde 15)².

Tervanpolton merkitys oli 1700–1800 luvuilla melko suuri, hankealueelta löytyi yht. 13 tervahautaa. Lisäksi alueella on kahdessa ryhmässä yhteensä yli 10 pystymiilua. Näiden ikä on epävarma – pystymiilujen pääasiallinen käyttöaika oli 1800-luvun lopulta toiseen maailmasotaan asti. Kankaat ja ojitetut rämeet ovat nykyään miltei kokonaan metsätalouskäytössä.

Kartta 6, Hankealue aseoituna vuoden 1848 pitäjänkartalle; Pihtipudas, yhdistetty lehdet 3312 06, 09, 3321 04, 07., Lamminmäen talo ja "Pohjoismäen" talo merkitty turkooseilla pisteillä.

5. Tulokset

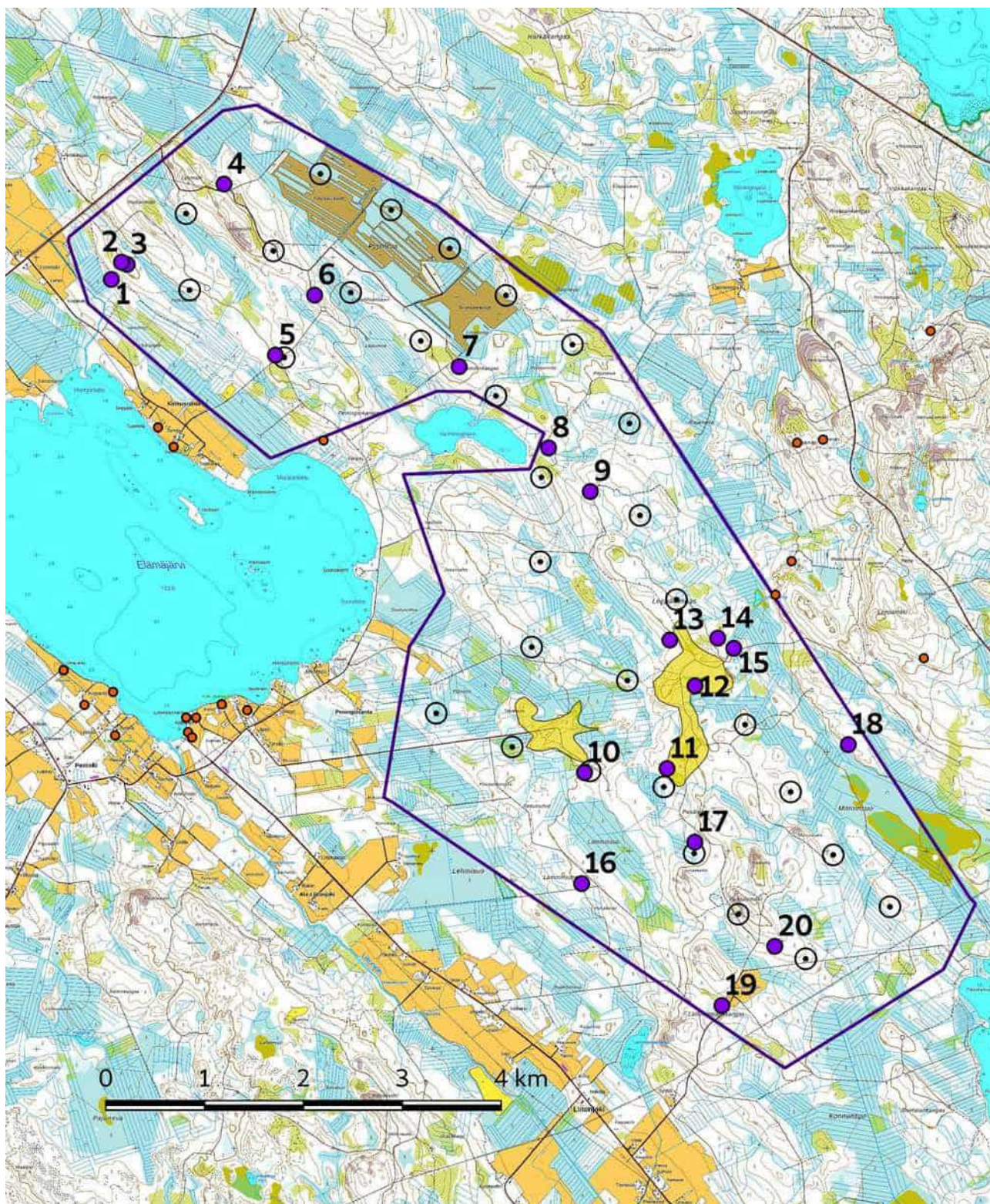
Tuulivoimapuiston hankealueelta tunnetaan ennestään viisi muinaisjäännöstä, Korpisuonmäki 1 viljelyröykkiöt (mahdollinen mj, tunnus 1000004786), Korpisuonmäki 2 hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000004787), Elämäjärvi Leppilampi hist. ajan talonpohja (mj-tunnus 1000002124), Leppäkangas pyyntikuopparyhmä (mj-tunnus 601010088) ja Elämäjärvi Lamminmäki, kaskiröykkiöt (mj-tunnus 1000002124). Hankealueen itäpuolella Pyhäjärvellä, aivan kunnanrajan tuntumassa on kvartsilouhos (tunnus 1000013435) ja useita tervahautoja, jotka jätettiin inventoinnin ulkopuolelle.

Inventoinnissa 2022 hankealueelta löytyi 14 uutta muinaisjäännöskohdetta: 12 tervahautaa, 1 pystymiiluryhmä, 1 kaskiröykkiö- ja pystymiiluryhmä, sekä 1 muu kulttuuriperintökohde, maakellari.

Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta muinaisjäännös- ja muihin kulttuuriperintökohteisiin tämän hetken layoutin mukaan. Kohteet on kuitenkin on otettava huomioon huoltoteiden ja maakaapeloinnin suunnittelussa.

Lestijärvellä, 23.12.2022

Hans-Peter Schulz

Kartta 7 . Hankealue; yleiskartta kohteista. Kohteet 1–20 violetteina pisteinä, Hankealueen raja violettina viivana, voimat mustana ympyränä.. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 12/2022.

6. Kohdehakemisto

Kohde	siv u	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	sta- tus	tunnus
1. Korpisuonmäki 3	17	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
2. Korpisuonmäki 1	18	Työ- ja valmistuspaikat / viljelyröykkiöt	Uusi aika	2	MJ	1000004786
3. Korpisuonmäki	20	Asuinpaikat / talonpohjat, viljelyröykkiöt tervahauta	Uusi aika	13	MJ	1000004787
4. Lylymäki	23	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
5. Peninginkangas luode	24	Työ- ja valmistuspaikat / kellari	Uusi aika	1	KP	
6. Liejuneva luode	25	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
7. Pyytlamminkangas	26	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
8. Ala-Peninginjärvi itä	27	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
9. Leppäkangas luode	28	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
10. Lamminsuo pohjoinen	29	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
11. Pesälehto pohjoinen	30	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
12. Lepäkangas	31	Työ- ja valmistuspaikat / pyyntikuopat	Esihistorial- linen	9	MJ	601010088
13. Leppäkangas 2	33	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
14. Elämäjärvi Leppälampi 2	34	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
15. Elämäjärvi Leppälampi	35	Asuinpaikat / talonpohjat, viljelyröykkiöt	Uusi aika	6	MJ	1000002124
16. Lamminsunsalo	37	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
17. Pesälehto	38	Työ- ja valmistuspaikat / pystymiilut	Uusi aika	7	U	
18. Mörninsuo pohjoinen	40	Työ- ja valmistuspaikat / tervahauta	Uusi aika	1	U	
19. Elämäjärvi Lamminmäki	41	Työ- ja valmistuspaikat / kaskiröykkiöt	Uusi aika	2	MJ	1000002123
20. Pohjoismäki kaakko	43	Työ- ja valmistuspaikat / kaskiröykkiöt, pystymiilut	Uusi aika	10	U	

Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde, MJ tunnettu muinaisjäännöskohde, KP muu kulttuuriperintö-
kohde

7. Kohdekuvaukset

1. Korpisuonmäki 3

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7041776 I 435757
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	129 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

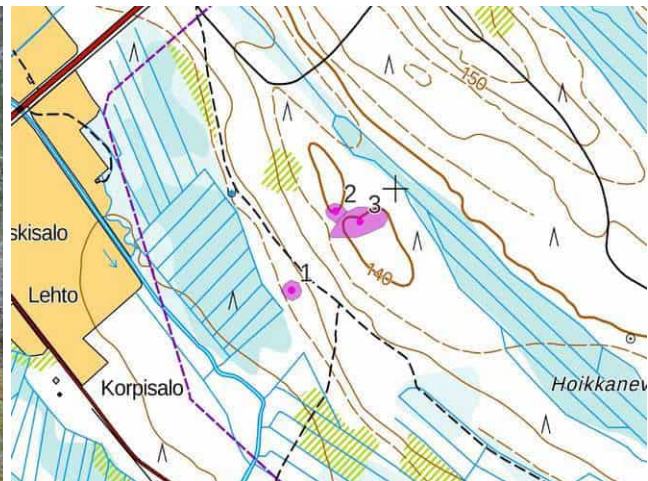
Kuvaus:

Hoikkanevan etelä- ja lounaspuoleisen Korpisuonmäen lounaisrinteen alaosassa, n. 35 m rinnettä pitkin kulkevasta metsätiestä lounaaseen sijaitsee tervahauta; halkaisija n. 12 m, kuopan halkaisija n. 4 m halssi suuntautuu lounaaseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 800 m itään.

Kohde 1. Tervahauta kuvattu lounaaseen.

Kohteet 1–3. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

2. Korpisuonmäki 1

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000004786	TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7041950 I 435860
Tyypin tarkenne	Viljelyröykkiö	N2000	142 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus,
Aiemmat tutkimukset	Miikka Kumpulainen inventointi 2005		

Kuvaus:

MJ-rekisterin kuvaus: "Korpisuonmäen länsireunalla oleva yksittäinen peltoraunio. Raunio on muodoltaan soikio (10 x 5 x 0,8 m).

Raunion paikka on sopii myös lapinrauniolla (hyvät näkymät), mutta epätodennäköinen vaihtoehto."

Inventointi 2022: Alueella on sitten vuoden 2005 tehty harvennushakkuita, ja röykkiön läheltä kulki melko tuoreita metsäkoneen jälkiä, mutta kohde vaikutti olevan ainakin pääpiirteittäin entisellään. Erityisenä piirteenä röykkiön laki muodostaa eräänlaisen pituussuuntaisen, n. 2 m levyisen harjanteen, joka laskee reunoiltaan melko jyrkästi 30–40 cm, ja loput röykkiön leveydestä, n. 1,5 m laen molemmin puolin on vastaavasti matalammalla.

Noin 15 m kohteesta itään havaittiin matala kiviröykkiö (halkaisija n. 3,5 m, korkeus n. 0,4 m), joka voisi olla toisen, huomattavasti pienemmän viljelyröykkiön jäännös – osa tämän röykkiön kivistä oli paljastunut metsätöiden yhteydessä, mutta valtaosa oli paksun, vahingoittumattoman sammalpeitteen perusteella yhä sijoiltaan. Alue on kuitenkin paikoin kivikkoista, joten luontaista alkuperää ei voitu ilman lisätutkimuksia sulkea pois. Kohteen selkeä röykkiö on tässä alakohde 2-1, uutena havaittu mahdollinen röykkiö on 2-2.

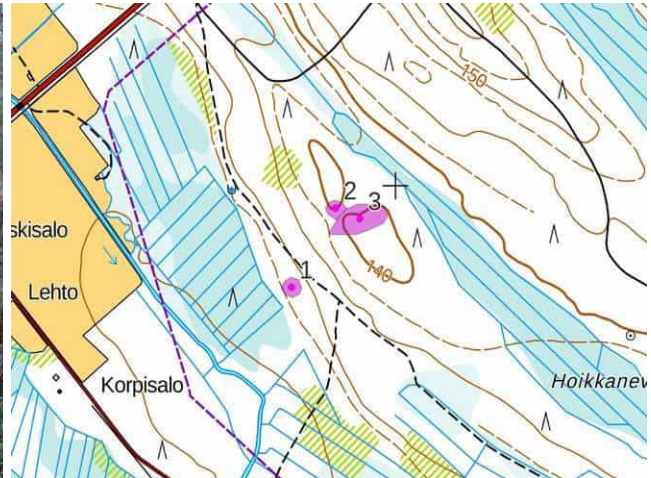
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
2-1	viljelyröykkiö?	435860	7041950	142
2-2	viljelyröykkiö?	435877	7041948	141

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta yli 700 m eteläkaakkoon.

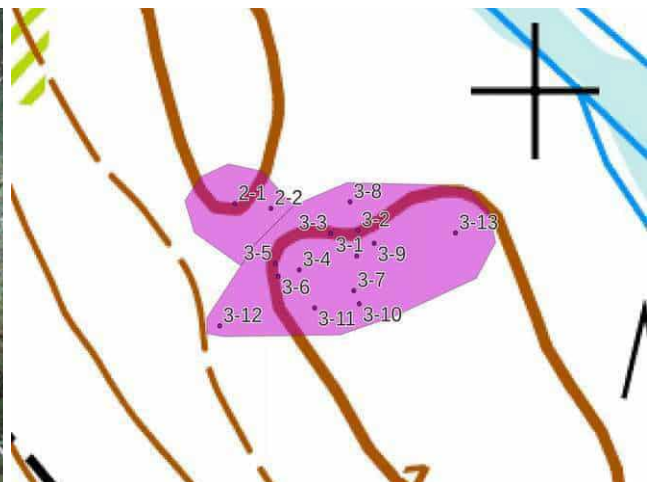
Alakohde 2-1. Röykkiö kuvattu luoteeseen.

Kohteet 1–3. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 2-2. Röykkiö kuvattu pohjoiseen.

Kohteiden 2 ja 3 alakohdet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

3. Korpisuonmäki 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000004787	TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Asuinpaikat, työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7041927 I 435917
Tyypin tarkenne	Talon jäännös, tervahauta	N2000	142 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	1700-luku		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus,
Aiemmat tutkimukset	Miikka Kumpulainen inventointi 2005		

Kuvaus:

MJ-rekisterin kuvaus: "Talonpohja 1700-luvulta, jonka koko on 6 x 12 m. Talonpohjan itäpäädyssä uunin raunio (3 x 3 x 1,5 m). Näkyvissä olevat seinälinjat on tehty luonnonkivistä. Talonpohjasta n. 50 suoraan pohjoiseen on tervahauta."

Inventointi 2022: Alueella on sitten vuoden 2005 tehty harvennushakkuita, ja talon ympäristössä on useampia metsäkoneen jälkiä. Osa paikalta havaituista rakenteista osoitti tuoreita vahingoittumisen merkkejä. Itse talonpohjan seutu on osin hyvin tiheän nuoren kuusikon peitossa, eikä sen seinälinjoja voitu havainnoida tarkemmin – talon suuren kivi-uunin jäännös oli kuitenkin helposti paikannettavissa ja vaikutti koskemattomalta. Lisäksi paikalta havaittiin pienemmän uunillisen rakennuksen osin vahingoittuneet jäänteet (alakohde 3-4, koko ehkä n. 6 m x 6 m; uuni on n. 2,5 m x 2,5 m, 1,3 m korkea kivi-ryöykkiö yhdessä kulmassa, sisäsivulla nähtävissä tulipesän aukko), kahden muun rakennuksen kiviperustusten jäänteitä (näistä paremmin säilynyt alakohde 3-2 on ollut kooltaan vähintään 7 m x 5 m, alakohteen 3-7 mittoja ei pystytty tarkemmin selvittämään), kolme todennäköistä kellarin jäännöstä (n. 3–4 m x 2–3 m laajuisia, 0,4–0,8 m syvyisiä kivettyjä kuoppia), sekä 5 mahdollista viljelyryöykkiötä alueen reunamilla – näistä 3-8–3-11 ovat melko pieniä, halkaisijaltaan n. 1–2 m ja korkeintaan 0,5 m korkeita, ja metsätöiden vahingoittamina hieman epämääräisiä; 3-12 on suurempi ja paremmin säilynyt, mutta sen sijainti kalliopaljastuman reunalla kivikkoisemmassa ympäristössä, etäämpänä muista alueen jäännöksistä jättää mahdolliseksi tulkinaksi myös luonnollisen alkuperän. Kohteesta suoraan pohjoiseen ei havaittu tervahautaa. Kyseinen alue oli inventoinnin aikaan n. 20 vuotta vanhan avohakkuun jäljiltä nuorta kuusikkoa, jossa maa vaikutti paikoin melko muokatulta. Alueen havainnointi oli haastavaa, mutta jossain määrin alkuperäisessä muodossaan säilyneen tervahaudan luulisi silti löytyneen. Sen sijaan talonpohjasta n. 40 m itäkoilliseen paikallistettiin tervahauta, halkaisija n. 15 m, kuopan halkaisija n. 5 m ja syvyys n. 0,5 m, sortunut halssi luoteeseen.

Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
3-1	talon pohja, uuni	435917	7041927	142
3-2	kellari	435917	7041939	141
3-3	rakennuksen kiviperustukset	435904	7041938	141
3-4	rakennuksen pohja, uuni	435890	7041921	141
3-5	kellari	435879	7041924	141
3-6	kellari	435880	7041919	141
3-7	rakennuksen kiviperustukset	435915	7041912	141
3-8	viljelyryöykkiö?	435914	7041951	141
3-9	viljelyryöykkiö?	435925	7041933	141

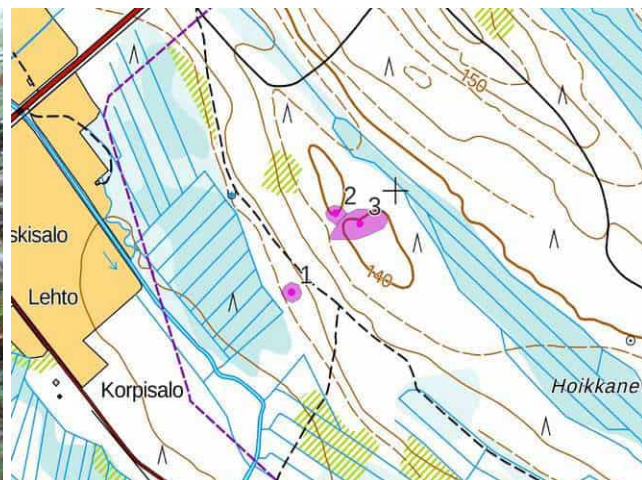

3-10	viljelyröykkiö?	435918	7041907	141
3-11	viljelyröykkiö?	435897	7041905	141
3-12	viljelyröykkiö?	435853	7041897	139
3-13	tervahauta	435963	7041938	141

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta yli 600 m eteläkaakkoon.

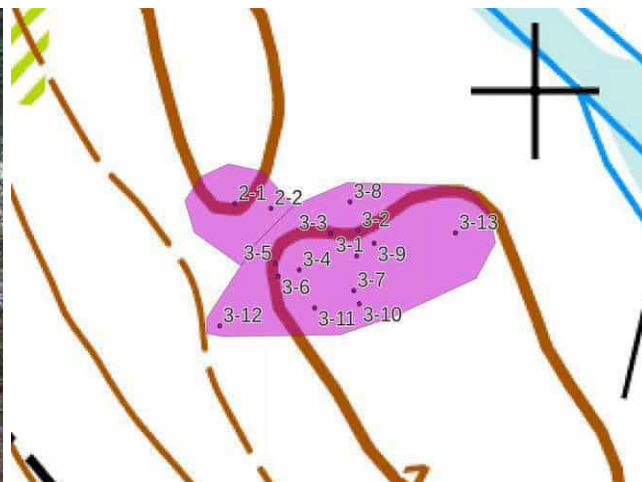
Alakohde 3-1. Talonpohjan uuni.

Kohteet 1–3. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 3-3. Rakennuksen kiviperustusten jäänteitä, kuvassa keskellä etelänurkka.

Kohteiden 2 ja 3 alakohdet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 3-4. Rakennuksen pohja, edessä keskellä länsinurkka, siitä oikealle ja taakse uuni.

Alakohde 3-6. Kellari, keskellä kuoppa, edessä ja reunoilla vallia, takana sisäänkäynti.

Alakohde 3-12. Mahdollinen viljelyröykkiö.

Alakohde 3-13. Tervahauta, kuvattu kaakkoon.

4. Lylymäki

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7042740 I 436896
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	154 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

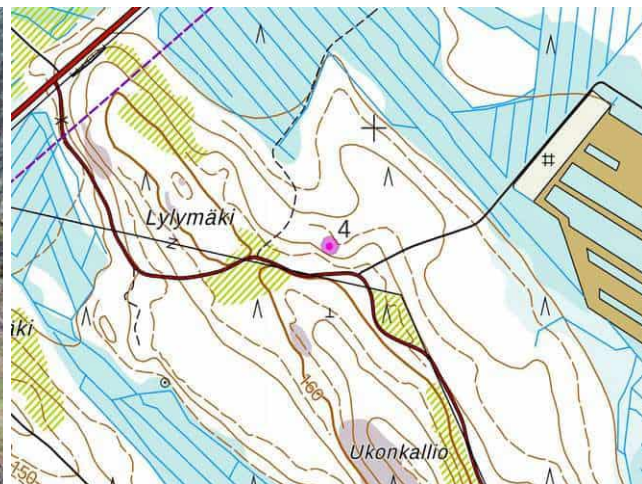
Kuvaus:

Lylymäen laelta n. 350 m itäkaakkoon ja Ukonkallion laelta n. 500 m pohjoisluoteeseen on koilliseen viettävässä rinteessä tervahauta. Sen halkaisija on n. 14 m, kuopan halkaisija n. 5 m ja syvyys n. 80 cm; halssi suuntautuu koilliseen. Valli on hyvin matala, ylämäessä vain n. 20 cm korkea. Alue on kivikkoista ja kasvaa nuorta mäntymetsää.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta yli 450 m lounaaseen.

Kohde 4. Tervahauta kuvattu itään.

Kohde 4. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

5. Peninginkangas luode

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7041012 I 437417
Tyypin tarkenne	Kellari	N2000	145 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Peninginkankaan pohjoisosassa, Kinnusrannasta koilliseen johtavasta metsätiestä n. 50 m luoteeseen on ainakin osin kivetty, vallin ympäröimä kuoppa (halkaisija valli ml. n. 9 m, itse kuoppa vain n. 4 m; kuopan syvyys vallin laelta lähes 2 m, valli n. 1,4 m korkea), jonka sisäänkäynti lounaaseen viettävässä rinteessä. Kuoppaan johtaa alarinteestä vallien reunustama liuska tai ramppi, jopa 15 m pitkä. Minkäänlaisia merkkejä palamisesta ei rakenteesta havaittu, joten kyseessä ei ole tervahauta. Piilopirtiksi rakenne olisi hyvin pieni, elleivät sen seinämät ole melko pahoin romahtaneet sisään, joten kyseessä lie mahdollisesti jonkinlainen kellari. Vallin päällä olevien kantojen perusteella rakenne on peräisin vähintäänkin 1900-luvun alkupuolelta, mutta voi hyvin olla vanhempikin.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 85 m itäkaakkoon, metsätien toisella puolen.

Kohde 5. Rakenteen vallia, kuvattu länteen.

Kohde 5. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

6. Liejuneva luode

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7041618 I 437813
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	147 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

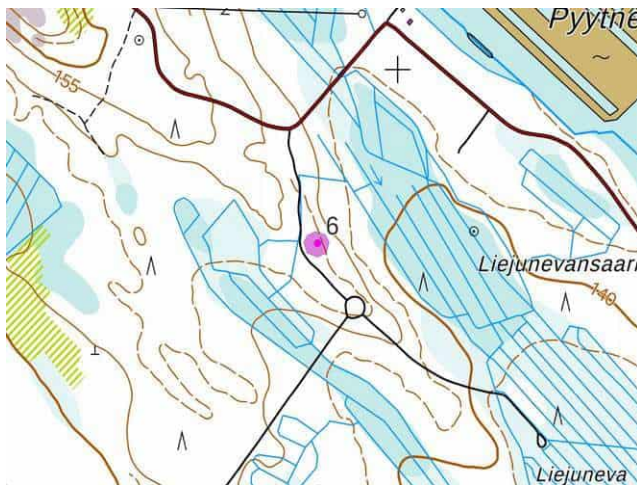
Kuvaus:

Liejunevasta koilliseen työntyvien kahden kapean rämealueen välisellä niemekkeellä, metsätien kaarteesta 40 m koilliseen sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on n. 18 m, kuopan halkaisija n. 7 m. Sen halssi suuntautuu koilliseen. Alueella kasvaa harvaa nuorta mäntyvoittoista metsää.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n 350 m itään.

Kohde 6. Tervahauta kuvattu koilliseen. malapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,

Kohde 6. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

7. Pyytlamminkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424L
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7040895 I 439274
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	142 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

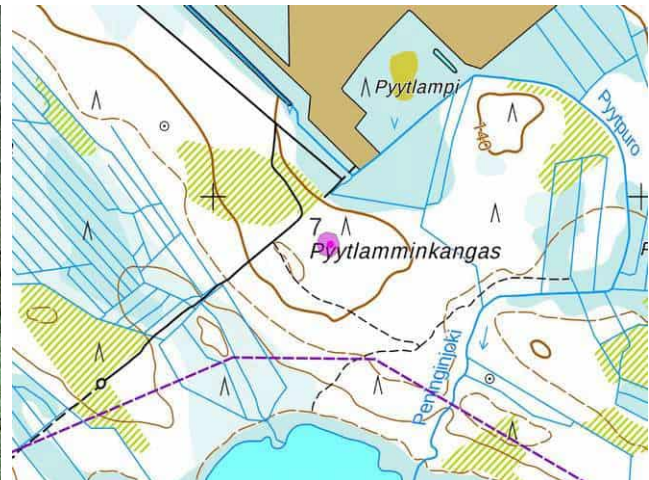
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 16 m, kuopan halkaisija n. 6 m, halssi suuntautuu länsilounaaseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähimmät suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat kohteesta yli 450 m päässä, luoteessa ja kaakossa.

Kohde 7. Tervahauta koilliseen.

Kohde 7. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

8. Ala-Peninginjärvi itä

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7040075 I 440179
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	141 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

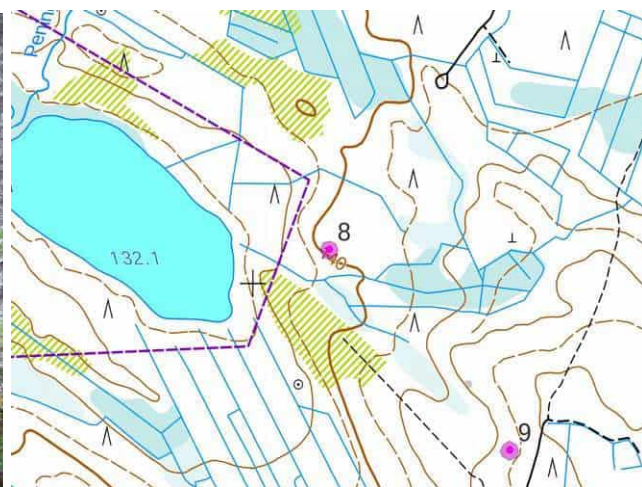
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 14 m, kuopan halkaisija n. 5 m, halssi suuntautuu etelälounaaseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta yli 300 m etelälounaaseen.

Kohde 8. Tervahauta luoteeseen.

Kohde 8. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

9. Leppäkangas luode

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7039634 I 440600
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	153 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

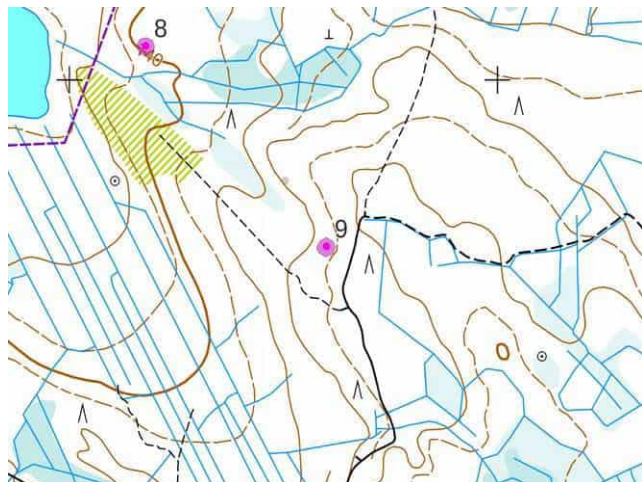
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 14 m, kuopan halkaisija n. 5 m, halssi suuntautuu länsiluoteeseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähimmät suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat kohteesta yli 500 m päässä, länsiluoteessa ja itäkaakossa.

Kohde 9. Tervahauta kuvattu lounaaseen.

Kohde 9. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

10. Lamminsuo pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7036795 I 440542
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	143 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

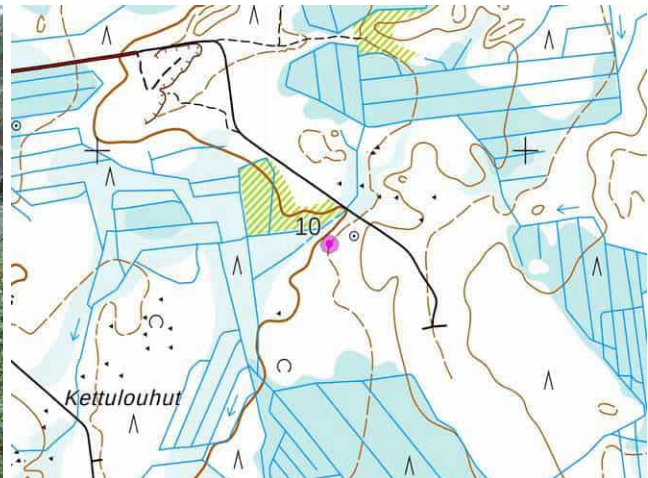
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 13 m, kuopan halkaisija n. 5 m, halssi suuntautuu pohjoisluoteeseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei luultavasti olisi vaikutusta kohteeseen, vaikka lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitseekin vain n 50 m kohteesta itäkoilliseen, sillä lähin olemassaoleva tie sijaitsee voimalapaikasta nähdessä lähes vastakkaisessa suunnassa kuin kohde, ja näin ollen voimalan tie- ja maakaapeliyhteydet toteutettaisiin todennäköisimmin poispäin kohteesta.

Kohde 10. Tervahauta kuvattu pohjoisluoteeseen. malapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,

Kohde 10. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, voi-10/2022.

11. Pesälehto pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7036836 I 441376
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	153 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

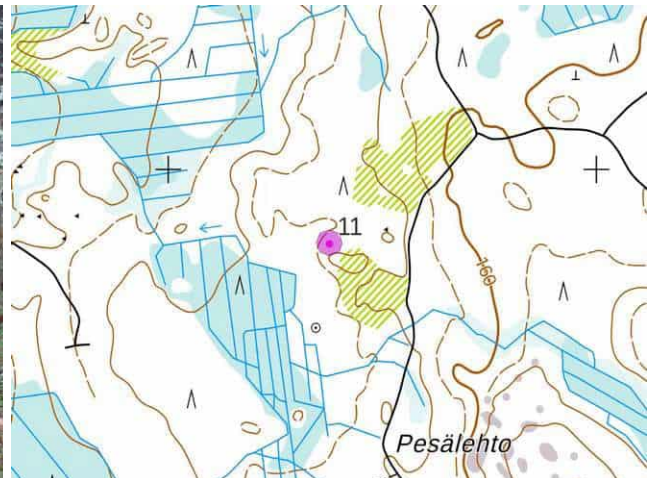
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 21 m, kuopan halkaisija n. 9 m, halssi suuntautuu pohjoiskoilliseen. Tervahaudan kaakkoiset osat ovat jonkin verran vahingoittuneet metsätoissa.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 175 m etelään.

Kohde 11. Tervahauta kuvattu luoteeseen. malapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,

Kohde 11. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

12. Leppäkangas

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	601010088	TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7037672 I 441659
Tyypin tarkenne	Pyyntikuoppajono	N2000	159 m mpy
Ajoitus yleinen	ajoittamaton	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne			
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset	Miikka Kumpulainen tarkastus 2003 Miikka Kumpulainen inventointi 2005		

Kuvaus:

MJ-rekisterin kuvaus: "Pyyntikuoppakohde sijaitsee Liitonjoen kylän koillispuolella olevan Leppämäen länsipuolella, kankaan eteläreunalla, metsämaalla, metsätien molemmin puolin.

Pyyntikuoppia on rivissä runsaan 200 m matkalla. Tien itäpuolella on todettu seitsemän kuoppaa. Kuoppien halkaisija vaihtelee 1,5– 6,0 m ja syvyys 0,3–1,0 m. Osa kuopista on täyttynyt."

Inventointi 2022: Kohde on ennallaan. Koko kohde kartoitettiin. Tien itäpuolelta paikallistettiin seitsemän kuoppaa, kuten aiemmissakin tutkimuksissa. Inventoinnissa tarkastettiin myös tien länsipuolelta kaksi kuoppaa, joita ei aiemmissa tutkimuksissa ollut tarkastettu, vaikka niiden olemassaolo olikin tiedossa. Tämän johdosta kohteen aluerajausta esitetään laajennettavaksi tien länsipuolelle.

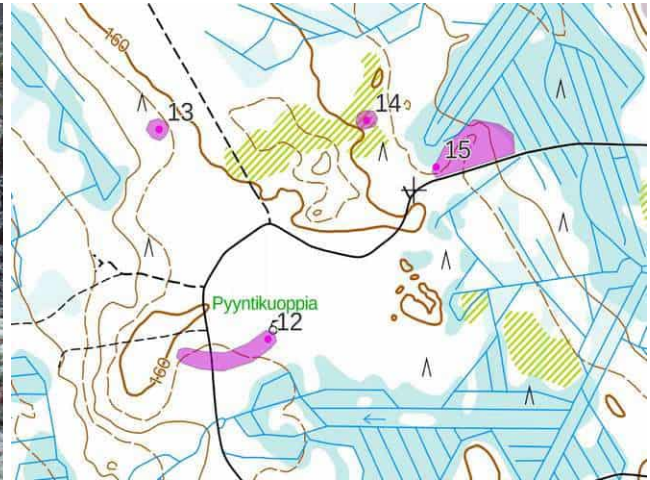
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
12-1	pyyntikuoppa	441659	7037672	159
12-2	maakuoppa	441623	7037650	158
12-3	pyyntikuoppa	441614	7037638	158
12-4	pyyntikuoppa	441601	7037634	157
12-5	pyyntikuoppa	441565	7037623	157
12-6	maakuoppa	441558	7037623	157
12-7	pyyntikuoppa	441551	7037618	157
12-8	pyyntikuoppa	441505	7037626	158
12-9	pyyntikuoppa	441466	7037635	158

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähimmät suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat kohteesta n. 500 m länteen ja yli 600 m kaakkoon.

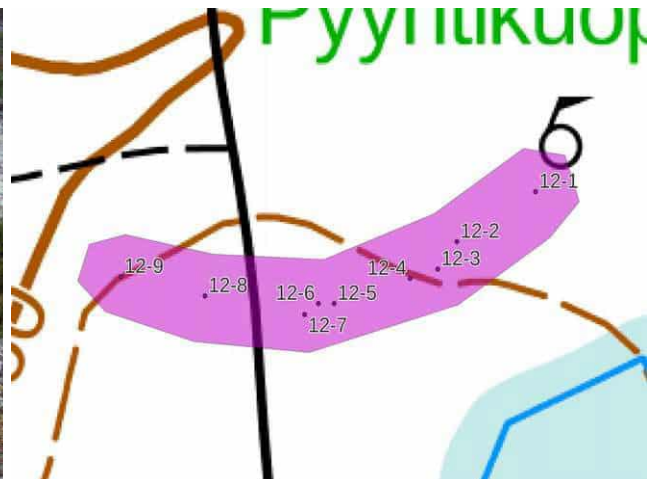
Alakohde 12-1. Pyyntikuoppa kuvattu koilliseen.

Kohteet 12–15. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 12-7. Pyyntikuoppa kuvattu itään.

Kohteen 12 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

13. Leppäkangas 2

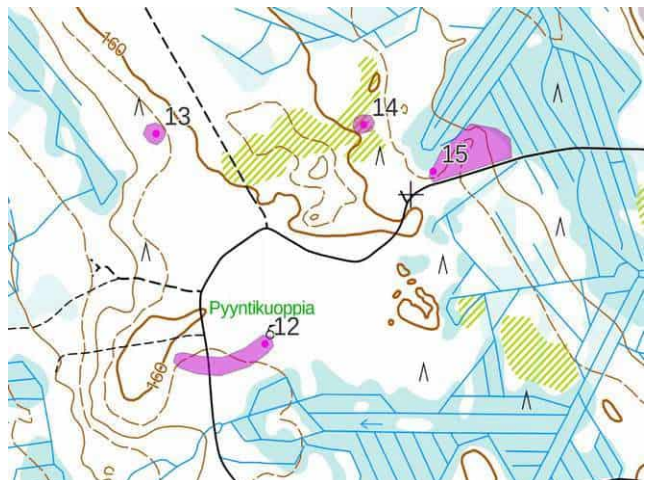
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7038134 I 441405
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	157 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 15 m, kuopan halkaisija n. 6 m, halssi suuntautuu lounaaseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähimmät suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat kohteesta n. 400 m pohjoiskoilliseen ja lähes 600 m lounaaseen.

tiheä taimikkoa.

Kohteet 12–15. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

14. Elämänjärvi Leppälampi 2

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4424R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7038154 I 441890
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	158 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

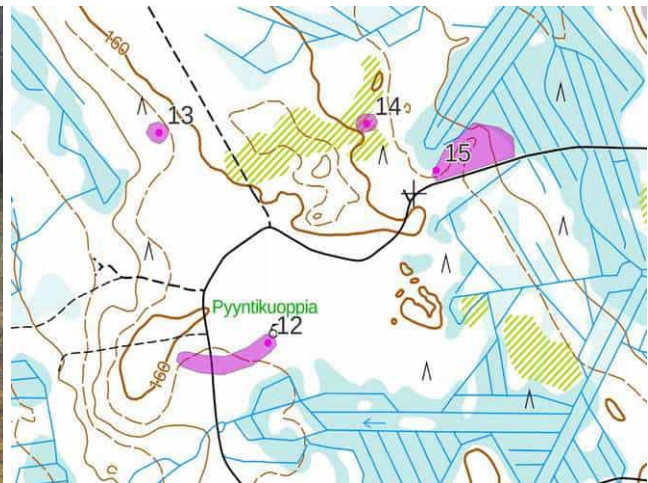
Kuvaus:

Kohde sijaitsee Leppäkankaan länsireunalla, pienen moreeniharjanteen pohjoispuolella. Tervahaudan halkaisija n. 18 m, kuopan halkaisija n. 7 m, halssi suuntautuu itäkoilliseen. Tervahauta ja siitä luoteesta lounaaseen ulottuva sektori on avohakattu.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta yli 550 m luoteeseen.

Kohde 14. Tervahauta kuvattu pohjoiseen.

Kohteet 12–15. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

15. Elämänjärvi Leppälampi

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000002124	TM35-lehtijako	P4424R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Asuinpaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7038051 I 442052
Tyypin tarkenne	Talon jäännös	N2000	156 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	1700-luku		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset	Miikka Kumpulainen tarkastus 2003		

Kuvaus:

MJ-rekisterin kuvaus: "Kohde sijaitsee Pihtiputaan koillisosassa, Leppäkankaan ja Leppämäen välissä olevaan Mörninsuohon työntyvällä matalalla niemekkeellä. Asuinpaikka on tämän niemekkeen pohjoisreunalla olevalla kumpareella. Noin hehtaarin kokoisessa pihapiirissä on kolmen rakennuksen perustukset ja mahdollinen kaivo. Pihapiiriin johtaa lännestä tieura, joka on osittain tuhoutunut nykyisen metsäautotien alle. Rakennuskanta on keskittynyt pihapiirin länsilaidalle ja keskelle. Rakennusten koot ovat 6 x 8 m, 10 x 10 m ja 6 x 7 m. Kaivo on kooltaan n. 1,5 x 1,5 m."

Inventointi 2022: Kohteen alueen koillisosa oli inventoitaessa vastikään avohakattu, ja hakkuualueen maata runsaasti muokattu. Jonkinlaista jälkiä oli jäänyt myös avohakkuulta säästyneisiin kohteen itäisempiin osiin. Näiden muutosten johdosta paikalta ei pystytty tunnistamaan kuin yksi selkeä suunnilleen muotonsa säilyttänyt rakennuksen jäännös (alakohde 15-3), joka kokonsa perusteella olisi vuoden 2003 tarkastuksessa havaittuista rakennuksista suurin, n. 10 m x 10 m – tämän rakenteen pohjoisosassa oli myös kyseisen perustuksen muita osia korkeampi ja laajempi kivirakenne, joka voisi mahdollisesti olla uunin jäännös – tiheän aluskasvillisuuden vuoksi asiasta ei kuitenkaan saatu varmuutta. Kaksi muuta selkeää rakennetta kohteessa olivat n. 15 m x 5 m, 1,6 m korkea kivivalli alueen länsiosassa (alakohde 15-1), sekä toinen kivirakenne (15-2), n. 6 m x 5 m, 1,4 m korkea kiviröykkiö, ehkä viljelyraunio tai sitten katkelma samaa vallia kuin edellinen. Näiden lisäksi havaittiin selkeitä jäänteitä rakennuksen kiviperustuksesta, jonka alkuperäistä kokoa ei kuitenkaan tarkemmin pystytty arvioimaan (alakohde 15-4), sekä kaksi rakennusten perustusten jäännöksiltä vaikuttavaa, mutta epämääräisempää rakennetta, (15-5 ja 15-6). Aiemmassa tarkastuksessa havaittua mahdollista kaivoa ei paikallistettu.

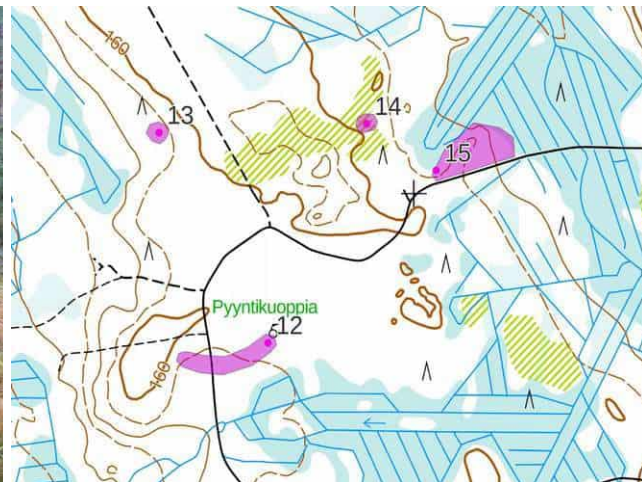
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
15-1	kivivalli	442107	7038053	157
15-2	viljelyraunio	442129	7038094	157
15-3	rakennuksen perustukset	442150	7038095	156
15-4	rakennuksen perustukset	442156	7038081	156
15-5	rakennuksen perustukset?	442173	7038079	155
15-6	rakennuksen perustukset?	442182	7038095	155

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähimmät suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat kohteesta n. 750 m päässä, luoteessa ja etelässä.

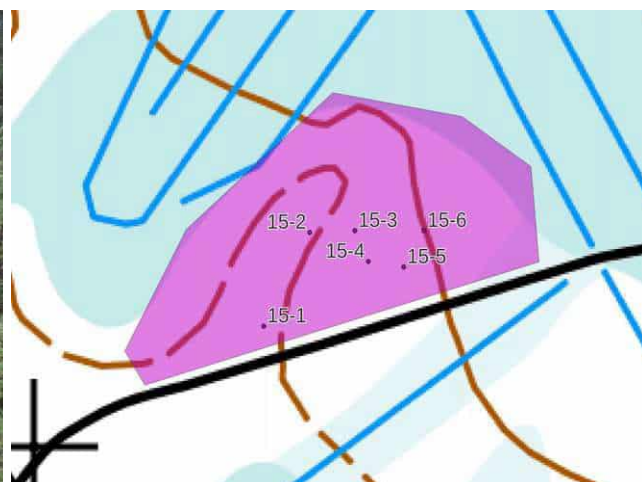
Alakohde 15-2. Kiviröykkiö, kuvattu itäkoilliseen.

Kohteet 12–15. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 15-3. Talonpohja, mahdollinen uunin jäännös etualalla; kuvattu kaakkoon.

Kohteen 15 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

16. Lamminsuonsalo

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7035674 I 440514
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	141 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

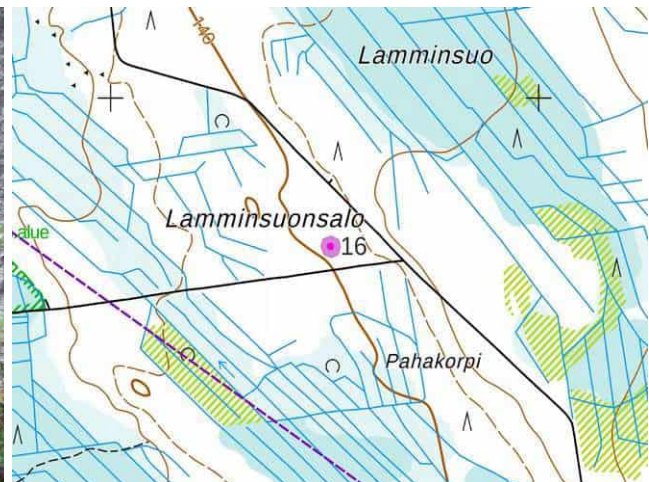
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 14 m, kuopan halkaisija n. 5 m, halssi suuntautuu lounaaseen.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, kohteesta on yli 1 km lähimpiin suunniteltuihin voimalapaikkoihin.

Kohde 16. Tervahaudan kuoppa.

Kohde 16. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

17. Pesälehto

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7036094 I 441658
Tyypin tarkenne	Pystymiiluryhmä	N2000	158 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Kohde sijaitsee Pesälehdon ja Lounaskallion välissä, varttuneita mäntyjä ja kuusenvesoja kasvavassa soistuneessa metsässä. Paikalta tavattiin 7 pystymiilun jäänteet – yksi (alakohde 17-7) läheisen tien vieressä muista hieman erillään (mutta kuitenkin vain 20 m päässä lähimmästä), ja loput rykelmänä siitä länteen ja lounaaseen. Miilut ovat halkaisijaltaan n. 13–18 m, n. 0,5–1 m korkeita ja lisäksi 0,3–0,5 m korkean vallin ympäröimiä pyöreitä tasanteita, joissa useita kymmeniä cm paksu hiilikerros.

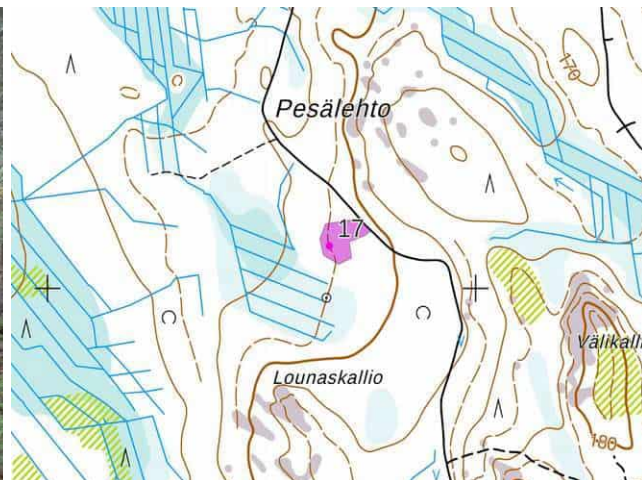
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
17-1	pystymiilu	441658	7036094	158
17-2	pystymiilu	441654	7036120	158
17-3	pystymiilu	441681	7036072	159
17-4	pystymiilu	441677	7036094	159
17-5	pystymiilu	441674	7036127	158
17-6	pystymiilu	441697	7036130	158
17-7	pystymiilu	441732	7036135	159

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohdesta 90 m etelään. Kohde pitää kuitenkin huomioida kyseisen voimalan tie- ja maakaapeliyhteyksiä suunnittelussa ja toteuttaessa.

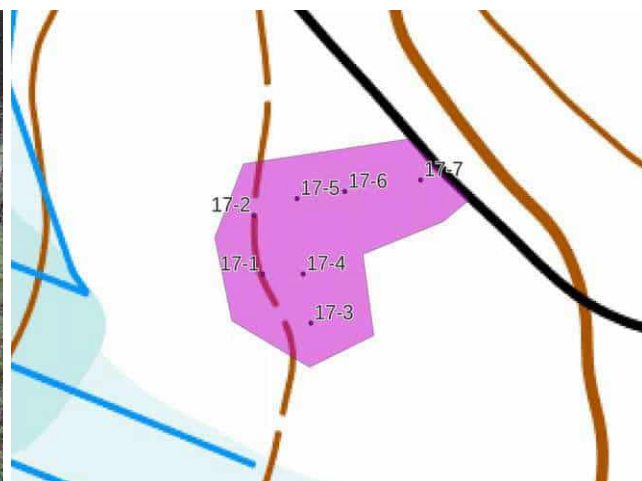
Alakohde 17-2. Pystymiilu kuvattu länteen.

Kohde 17. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

Alakohde 17-7. Pystymiilu kuvattu pohjoiskoilliseen.

Kohteen 17 alakohdeet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

18. Mörninsuo pohjoinen

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7037078 I 443210
Tyypin tarkenne	Tervahauta	N2000	161 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

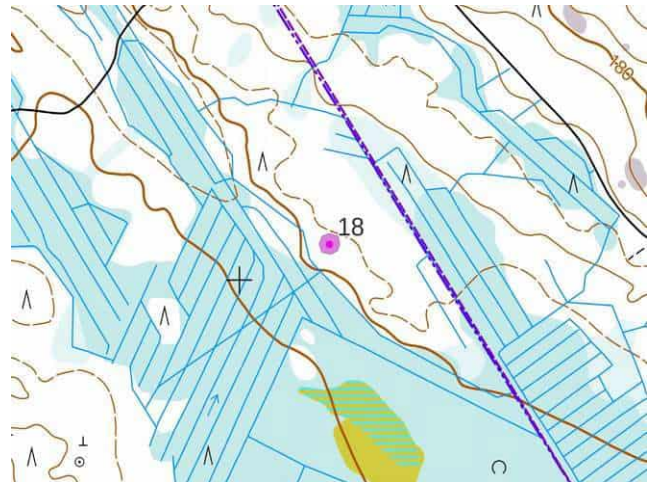
Kuvaus:

Tervahaudan halkaisija n. 14 m, kuopan halkaisija n. 5 m, halssi suuntautuu etelään.

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 750 m lounaaseen.

Kohde 18, tervahauta kaakkoon.

Kohde 18. Violetti katkoviiva maakuntarajan päällä on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimalapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 10/2022.

19. Elämäjärvi Lamminmäki

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	1000002123	TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7034443 I 441932
Tyypin tarkenne	Kaskiröykkiöt	N2000	163 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset	Miikka Kumpulainen tarkastus 2003		

Kuvaus:

MJ-rekisterin kuvaus: "Lamminmäki on kahden suon välissä oleva luode-kaakkosuuntainen harjumuodostelma, jonka alueella on kaksi kaskiröykkiötä. Röykkiöt sijaitsevat kuusikossa lounaaseen viettävän rinteen alaosassa Lamminmäen tilan lounaispuolella. Lamminmäen talo on tilana perustettu 1800-luvulla, joten röykkiöt voivat liittyä tilan kaskiviljelyvaiheeseen. Todennäköisin viljelyalue on röykkiöiden koillispuolella."

Alakohteiden kuvaukset mj-rekisteristä:**"Röykkiö 1**

Röykkiö on soikion mallinen, kooltaan 6 m x 2,5 m ja korkeudeltaan n. 1 m. Kivet röykkiössä ovat halkaisijaltaan n. 30-50 cm. Röykkiö on lounas-koillinen -suuntainen."

"Röykkiö 2

Röykkiö on pitkulaisen mallinen, kooltaan 2-4 m x 11 m ja korkeudeltaan 0,5-1 m. Röykkiön kivien halkaisija on 30-70 cm. Röykkiö on kaakko-luode -suuntainen."

Inventointi 2022: Kohteen lähellä sijainnutta peltoa on laajennettu sitten vuoden 2003 tarkastuksen, niin että pelto on nyt aivan kohteen vieressä ja ehkä jopa osin sen päällä, ja raivaamisesta syntyneet suuret maavallit pellon luoteis- ja lounaisreunoilla ovat välittömästi nyt havaittujen röykkiöiden vieressä. Molemmissa paikannetuista röykkiöstä oli nähtävillä mahdollisia maanmuokkauksen aiheuttamia vaurioita. Nyt havaituista röykkiöistä alakohde 19-2 vastaa sijainniltaan suunnilleen mj-rekisterin alakohteista luoteisempaa, röykkiötä 2, joskaan ei kooltaan – se oli kooltaan vain n. 3 m x 1,5 m ja korkeintaan 0,5 m korkea. On mahdollista, että röykkiö on ollut aiemmin suurempi, ja suurimmaksi osin tuhoutunut viereisen pellon laajennuksessa. Suurempi havaituista röykkiöistä (n. 6 m x 4 m, 1 m korkea), alakohde 19-1, on pohjoisempaa kuin kumpikaan aiemmin havaittujen röykkiöiden koordinaateista. Mj-rekisterin kaakkoisemman alakohteen, röykkiön 1 sijainnin tienoilta ei löydetty mitään, mutta kyseinen sijainti vaikuttikin olevan mahdollisesti maavallin alla.

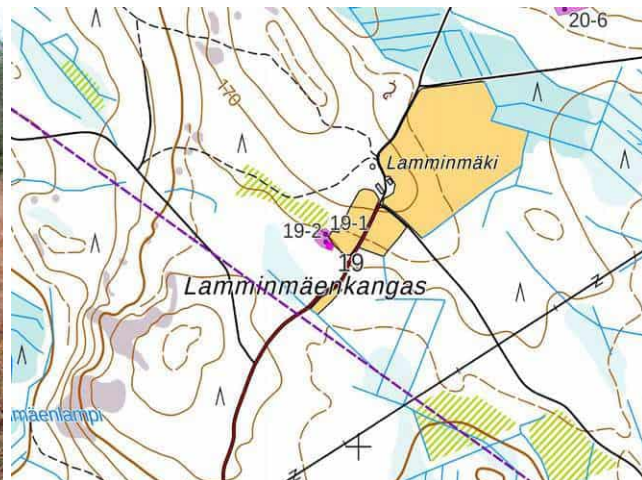
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
19-1	viljelyröykkiö	441924	7034468	167
19-2	viljelyröykkiö	441924	7034451	166

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 950 m päässä.

Alakohde 19-1. Kaskiraunio kuvattu pohjoiseen.
paikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,

Kohde 19 alakohhteineen. Violetti katkoviiva on hankealueen raja. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voimala-10/2022.

20. Pohjoismäki kaakko

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P4423R
Laji	Kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	-
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7035041 I 442466
Tyypin tarkenne	Viljelyröykkiöt, pystymiiluryhmä	N2000	172 m mpy
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, digitointi (lidar-aineisto)
Ajoitustarkenne	Uusi aika, 1900-luku		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus:

Pohjoismäen kaakkoispäädyssä, etelään viettävässä rinteessä harvassa melko vanhassa kuusimetsässä sekä sen pohjoispuolisen pihapiirin eteläosissa on viljelyröykkiöitä. Pihapiirin halki kulkee metsätie, ensin lännestä itään ja sitten kaartuen lopulta kaakko-luode-suuntaiseksi; kaarteessa ja sen pohjoispuolella sijaitsee joitakin uudehkoja rakennuksia. Kaarteen länsipuolella, tien molemmin puolin on pystymiiluja. Viljelyröykkiöt pihapiirissä tai sen tuntumassa ovat suurempia ja pitkänomaisempia, n. 4–7 m x 2–3 m, 0,5–1,2 m korkeita, kun taas metsässä sijaitsevat röykkiöt ovat pyöreämpiä ja pienempiä, halkaisijaltaan n. 2–3 m ja 0,5–1,2 m korkeita. Pystymiilut ovat halkaisijaltaan n. 15–18 m, n. 0,5–1 m korkeita ja lisäksi 0,3–0,5 m korkean vallin ympäröimiä pyöreitä tasanteita, joissa useita kymmeniä cm paksu hiilikeros. Miilut vaikuttavat kaikki maanmuokkauksessa vaurioituneilta, metsätien pohjoispuoliset enemmän kuin tien eteläpuolinen (alakohde 20-8). Lidar-rinnevarjostusaineiston ja historiallisten ilmakuviin perusteella paikalla sijaitsee todennäköisesti jäänneitä useammasta miilusta, kuin inventoidessa paikan päällä havaittiin.

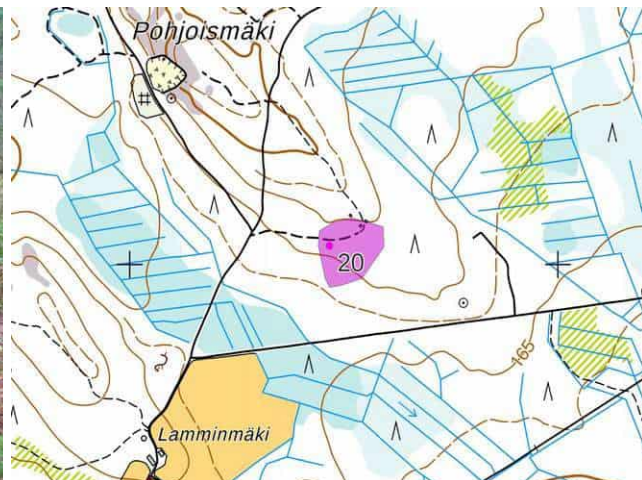
Alakohdeluettelo:

Nro.	Tyyppi	x	y	z
20-1	viljelyröykkiö	442466	7035041	172
20-2	viljelyröykkiö	442487	7035040	173
20-3	viljelyröykkiö	442496	7035032	173
20-4	viljelyröykkiö	442500	7035000	171
20-5	viljelyröykkiö	442478	7034974	169
20-6	viljelyröykkiö	442482	7034963	168
20-7	viljelyröykkiö	442528	7034990	171
20-8	pystymiilu	442513	7035053	174
20-9	pystymiilu	442500	7035072	174
20-10	pystymiilu	442494	7035061	174
20-11	pystymiilu	442476	7035060	174

Vaikutusten arvio: Hankkeella ei olisi vaikutusta kohteeseen, lähin suunniteltu voimalapaikka sijaitsee kohteesta n. 250 m kaakkoon.

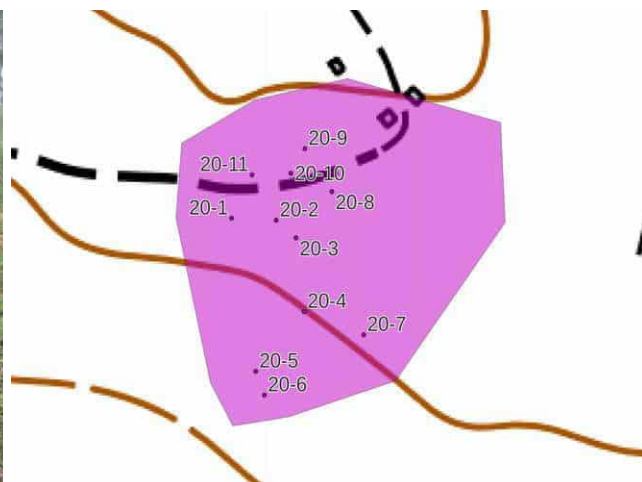
Alakohde 20-3. Viljelyröykkiö kuvattu itäkaakkoon.
malapaikka. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,

Kohde 20. Musta pisteellinen ympyrä on suunniteltu voi-
10/2022.

Alakohde 20-4. Viljelyröykkiö kuvattu etelään.

Kohteen 20 alakohdet. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000,
10/2022.

Alakohde 20-8. Pystymiilu kuvattu pohjoiseen, hiilikasa
keskellä.

Alakohde 20-9. Pystymiilu kuvattu pohjoiskoilliseen,
hiilikasa keskellä.

8. Aineistoluettelo

Digitaalinen aineisto:

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto, Pihtiputaan pitäjänkartat,
https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2382910588

Geologian tutkimuskeskus, <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Vanha kartta, <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/etusivu>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu, <https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Maanmittauslaitos, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, muinaisjäännösrekisteri ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, Pihtipudas, Pyhäjärvi
https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx